

ИЖТИМОЙ САЙТЛАРДАН FOYDALANISH ODOBI VA BU MASALADA TAKLIFLAR

Dilnoza Nazarova
O'zDJTU 2-bosqich
talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada hozirgi kundagi ijtimoiy tarmoqlar bilan bog'liq muammolar ochib beriladi. Yoshlarning yoshi va axloqiga nomunosib bo'lgan saytlarga kirmasliklarining oldini olish maqsadida ba'zi chora-tadbirlar olib boriladi.

Аннотация: В данной статье раскрываются проблемы, связанные с социальными сетями на сегодняшний день. Принимаются определенные меры для предотвращения доступа молодых людей к сайтам, не соответствующим их возрасту и нравам.

Abstract: This article reveals the problems associated with social networks today. Some measures are taken to prevent young people from accessing sites that are inappropriate for their age and morals.

Kalit so'zlar: Internet, saytlar, foydalanuvchi, internet odobi, ko'rsatma, yoshga mutanosiblik, mobil aloqa, ma'lumot.

Ключевые слова: Интернет, сайты, пользователь, интернет-этикет, инструкции, соответствие возрасту, мобильная связь, информация.

Key words: Internet, sites, user, Internet etiquette, instructions, age-appropriateness, mobile communication, information.

Bilamizki, bugungi kun aholisi texnologiya nihoyatda shiddat bilan rivojlanayotgan davrda yashamoqda. XXI asr- texnologiya asridir. Globallashuv zamonida internetdan foydalanish odat tusiga aylanib ulgurgan va hattoki, busiz hayotimizni tasavvur qilolmaymiz. Internet tarmoqlari, mobil aloqa, onlayn tizim va texnologiyaning insonga ta'siri keskinlashayotgan bir vaqtda ulardan foydalanishning yo'llari ham ko'payib bormoqda. Bugungi kun ruhshunoslari fikriga qaraganda yoshlarda buzg'unchi hamda destruktiv g'oyalarga qarshi kurashish immuniteti to'liq shakllanmaganligi sababli ko'rgan va o'qigan narsalariga ishonish instinkti kuchliroq bo'lar ekan. Bu holatda internetdan salbiy tomonlama foydalanishning yoshlar ruhiyatiga yomon ta'sir qilishi ko'rinib turgan va isbot talab qilmaydigan ayni haqiqatdir.

Avvalo, yosh mutanosibligini tahlil qilsak. Globallashuv zamonida har qaysi mustaqil shaxsda o'z shaxsiy mobil telefoni borligi kundek ravshan. Demokratik davlatda yashayotganimizni hisobga olib aytsak, har bir insonda huquq erkinligi mavjud. Hozirgi kunda necha yosh bo'lishidan qat'it nazar har qanday yosh avlod o'z

xohishiga ko'ra istagan saytidan istalgan yo'lda foydalanmoqda. Albatta, bu yo'lda ijobiy harakatlar, izlanishlar bor, ammo tanganing ikki tomoni bo'lganidek, har bir foydalanuvchi ham to'g'ri ma'noda mobil internet va saytlardan foydalanmaydi. Bermoqchi bo'lgan misollarim orqali ilgari surayotgan go'yamni ochib berishga harakat qilaman. Mobil saytlar shu qadar puxtalik bilan yaratilganki, har qanday insonni 2 soniya bo'lsa ham o'ziga jalb qila oladi. Ma'lum maqsadda inetenetdan foydalanayotgan iste'molchi o'z qiziqishlariga oid havolalar, videoroliklar, fotosuratlar yoki ma'lumotlar ko'rishi bilan beixtiyor uni jalb qila olgan saytga tomon bir qadam bo'lsa ham tashlashi tabiiy. Yoshlarning salohiyati yetib-yetmay har xil turdagi o'zlariga taalluqli bo'lmagan saytlarda faol bo'lib qolishmoqda. Bu esa yoshlarda ilm-fan, o'qish, ijtimoiy sog'lomlikka bo'lgan moyillikni susaytiradi. Bu turdagi muammolarni sanab tugatish qiyin. Men ushbu maqolada aynan shu muammoni ilgari surib chiqmoqchiman.

Yechim tomon tashlanishi kerak bo'lgan ilk qadam – saytlarni yoshga qarab muvofiqlashtirib chiqish deb o'ylayman. Har bir ijtimoiy tarmoq foydalanuvchisi internetda o'zi uchun „Yuz indeksi – Face ID“ kiritishi kerak. Unda foydalanuvchining ismi, familiyasi, yoshi va shaxsiy ma'lumotlariga doir har bir narsa aks ettirilishi shart. Shu bilan birga har bir sayt ham o'z ijtimoiy kelib chiqishi, o'z ichiga olgan ma'lumotlari va foydalanilishiga qarab yoshlarga toifalanishi kerak. Foydalanuvchi yoshiga aloqador bo'lmagan saytga kirganda uning „Face ID“ si uni ushbu saytdan foydalanishi uchun yo'l qo'ymaydi. Qarabsizki, har bir ijtimoiy tarmoq foydalanuvchisi faqat o'ziga aloqador bo'lgan saytdangina foydalana oladi. Buni qaysidir ma'noda internetda erkinlikni cheklash deb o'ylashlari mumkin, chunki biz suveren davlat fuqarolarimiz, ammo ta'kidlash joizki, salbiy tomonni zaiflashtirish uchun har bir jarayon va har bir shaxs mas'uldir. Bu chora-tadbirlarning hammasi yaxshilik uchun xizmat qilishi shubhasizdir.

Bu yo'lda amalga oshirilishi kerak bo'lgan ishlardan yana bir – saytlar oralig'idagi reklamalarning kamaytirilishi. Tan olish kerakki, bu, albatta, qaysidir kompaniya rivojlanishi uchun muhim hisoblanadi, negaki reklamada keltirilgan mahsulotdan bexabar bo'lgan odamning e'tiborini tortish nisbatan osonroqdir. Bu ham o'sha kompaniyaning o'z haq-huquqlaridan biri hisoblanadi, ammo kelajakka bo'lgan qadamlarda yoshlarimizning ishtiroki katta ekanligini hisobga olishimiz kerak, ya'ni bugungi kun yoshlari qiziquvchandir. Kerakli saytlardan kerakli yo'lda foydalanayotgan kishi, albatta, bir xillikdan qochib, fikrini chalg'itishi mumkin. Vaholanki, keltirilgan reklama ichida ushbu foydalanuvchiga aloqador bo'lgan, uning ehtiyojlari uchun kerakli bo'lgan ob'yekt yoki ma'lumotlar miqdori kam. Lekin foydalanuvchi allaqchon ushbu sayt „girdobi“ga tushib bo'ldi.

Yuqoridagi fikrlarim bilan internet faqat salbiy yo'nalishda foydalanadigan ob'yekt demoqchi emasman. Aynan internet sababli hozirgi kunda kutubxonalarga

borishning hojati qolmayapti. Xohlagan kishi xohlagan narsani undan topa oladi. Ba'zi shaxslar aynan internet orqali ham qo'shimcha kasb, qo'shimcha malumot va ko'nikmaga ega bo'lishadi. Boshqa bir tomondan esa har bir narsaning ham ijobiy va salbiy tomonlari bor. Fuqarolarga alohida, individual bu turdagi muammolarga yechim topishni o'rgatish yoki maslahat berish imkonsiz hisoblanadi, bizning vazifamiz esa shunchaki yo'llanma berish, xolos. Zotan, ushbu maqolam bilan jamiyatdagi ba'zi muammolarga yechim topishga qanchadir miqdorda hissam tegsa, mamnun bo'lardim. Zero, davlatimiz tinchligi, rivojlanishi uchun faqatgina sarhadlarimizda turgan insonlar emas, balki har birimiz kichik yo'llar, oz miqdorda bo'lgan hissamiz bilan ham javobgarmiz.

Foydalanilgan manbalar:

1. <https://suntrustblog.com/uz/65-pros-and-cons-of-the-internet/>
2. <http://uchildiz.uz/internetning-yoshlar-ongiga-tasiri/>
3. <https://cyberleninka.ru/article/n/>
4. „Internet olamining ko'p tarmoqli hayoti“ jurnali - 2019